

MAŞAYEV ŞAHİN

UNUDA BİLMƏDİKLƏRİM ...

28.04.2011

UNUDA BİLMƏDİKLƏRİM....

“ Cəhənnəmə gedən yollar genişdir, nicata isə
cığırlar aparır ”

Van Qoq Vinsent

Elə bir insan yoxdur ki, onun üçü əziz xatirələrlə yadda qalan uşaqlıq illərindən nə isə yadında qalmasın və yeri gələndə ağız dolusu onları danışsın. Uşaq olarkən hamımız böyümək istəmişik, bilmirəm nədəndir, amma bu istək illər ötdükcə azalmağa doğru gedir və elə ki, insan qocaldı, bu istək sıfır nöqtəsində dayanır. Bax onda istəyirsən ki, yenidən uşaq olasan, amma anlayırsan ki, hər şey gecdir.

Mən uşaq olanda, hələ təzə evə köçməmişdən qabaq yaşadığımız evin həyətində böyük olmasa da, budaqlarından yelləncək düzəldə biləcək qədər möhkəm olan, tut ağacı var idi. Biz orada demək olar ki, kirayəşin kimi idik və bu ev rəhmətlik əmimin evi idi. Evin ikinci mərtəbəsində əmimoğluligil, birinci mərtəbədə də ki, biz qalırdıq. Uşaqlığım bu dar həyətdə keçmişdi, ancaq heç vaxt bunu dərd etməzdim və bəlkə də sevinərdim ki, hər günüm şən keçirdi. Anam, çox güclü qadın idi, yuxarı evin eyvanından asılmış paltarlardan süzülən sabunlu sular, hər dəfəsində anamın əziyyətlə yuduğu paltarların üzərinə düşürdü və mən bu mənzərəni tez – tez görmək məcburiyyətində qalırdım. Ancaq anam, çox dözümlü qadın idi, bu barədə atama da olsa bir şey demirdi. Sanki əmimgil və qonşuluqda olan digər qohumlarımızın münasibəti, həddindən artıq pis və xoşagəlimli deyildi. Hər halda anam bu mənzərə qarşısında aciz qalmışdı, sanki onu sevmirlərmiş kimi davranırdılar.

Atam o vaxtı zavodda çalışırdı və müəyyən vəzifədə işləyirdi. Daha doğrusu istehsalat sexində rəis vəzifəsində çalışırdı. Məndən başqa da bir qardaşım vardı və o məndən dörd yaş kiçik idi. Sözü düzü mən çox dəcəl olmuşam, məndən fərqli isə qardaşım sakit və ora- bura gedən uşaq deyildi. Çox sevdiyim iş isə özümə nə isə bir şey düzəldim, hansı ki, bu düzəldiklərim heç böyüklərin də ağına gəlmirdi və hər dəfəsində mənim düzəltdiyim yeni şeyləri gördükləri zamanı, heyrətlənir << Oğuldur eeeee. Bunu sən düzəltmişən ? >> ---- deyə soruşardılar. Mən isə uşaq ürəyimdəki sevinclə və qürurla dillənərdim ki, << Hə Mən düzətlmişəm >>

İllər ötürdü və mən bu istedad marağımı artırmaq uğrunda, daha doğrusu öz yaşıdlarımdan seçilmək həvəsilə yaşayırdım. Çox zaman mənim düzəldiklərim şeylər, yaşıdlarımdan ağlamasına, onların << Eeee mama, mən də istəyirəəəəəm >> demələrinə gətirib çıxarırdı. Anam isə onsuz da qara günlərinin üzərinə bu da azmış kimi əlavə olunmasına əsəbiləşərdi, bütün bu olanların acığını məndən çıxardı. Hər

yeni uğurum üçün sevinmək əvəzinə, çoxluca döyülürdüm, ağlayırdım və bu məndə pis bir mənzərə yaradırdı. Uşaqlardan küsür (Bu demək olar ki, çox vaxt və tez – tez baş verən bir hadisə idi) özümə qapılır və buradan köçüb başqa yerə getməyimizi istəyirdim. Atam bu məsələdə, anama inanırdı, sanki elə hiss edirdim ki, bu həyətdə bütün davaların səbəbkarı mən imişəm. Altı – yeddi yaşlı uşaq, necə dava sala bilərdi axı. Hər nə isə, bu hadisələr günü – gündən daha da pisləşirdi, əmim oğlanları mənimlə danışmır, hər fürsətdə mənə qarşı amansızlıq edirdilər. Lakin mən bu olanları uşaq ürəyimə həbs edərək, onlarla mehriban olmağa çalışırdım və hər dəfəsində də onlar tərəfindən uzaqlaşdırılırdım. Bu hadisələr, həqiqətən də məni sıxırdı və küncdə - bucaqda gizlənərək, çox vaxtı ayaqyolunda ağlayırdım. Mən özümü tənha hiss edirdim, bütün uşaqlığımı bu ağlamaq və kədərlə keçdiyini görəndə, səssizcə dayanıb, özümün düzəltdiyi tut ağacındakı yelləncəkdə oturardım. Artıq yelləncək də mənə maraqsız gəlirdi və tək dostum olan bu qoca tut ağacı idi. Hər dəfə ona baxanda, böyüklərin belə çəkinmədən onun dibinə tökdükləri sabunlu suları gördükdə, balaca ürəyim ağlayırdı. Ancaq, bu özlərini böyük hesab edənlər, hər dəfəsində ağacın dibinə çirklə su töküürdülər.

Uşaqlığım belə keçirdi və hər dəfəsində həyətin bir küncündə yeni düzəltdiyim şeylərin sınıqlarını tapdıqda (Bunu çox vaxt anam sındırırdı) və oğurlanmışların isə başqa uşaqların əlində gördükdə, çox təsirlənirdim. Kimə deyə bilərdim axı qaytar mənim şeylərimi. Hər halda bu məsələnin böyüməsindən qorxurdum və yenə də anamı əsəbiləşdirməsindən, məni döyəcəyindən qorxurdum. Təssəvür edin də, sizin əşyanızı (Canınız qədər sevdiyiniz) kim isə oğurlayır və siz də onu görürsünüz ki, oğurlayanın əlindədir, o sevə - sevə ondan istifadə edir, sanki bu hər zaman onda olub. Və siz bunları görə - görə susursunuz, özünüə aid olan, sahib olduğunuz şeyi belə istəməyə qorxursunuz. Bax bu lap əzabverici idi, mən bu hadisələrlə tez – tez rastlaşırdım. Mənə əziz olan şeylərin, başqa insanların əlində olmasına dözə bilmirdim, heç geri istəyə də bilməzdim. Bu isə nə onlardan qorxduğum üçün idi, nə də ki, çəkinməyimdən irəli gəlirdi. Sadəcə anam. Sadəcə anamın qorxusu idi və bu qorxu mənimlə bir yerdə böyüyürdü.

Mən böyüyürdüm, ağac isə balacalaşırdı.... balacalaşırdı və qurumağa doğru gedirdi. Gündən – günə budaqlarından asdığı yellənçəyin yerə yaxınlaşdığını görəndə isə, özümü ağlamaqdan güclə saxlayırdım. Və beləcə vaxt gəlib yetişdi və biz oradan köçməli olduq. Bu hadisə hamıdan çox mənim ürəyimdən oldu, bütün bu zəhrimara qalmış hadisələrin bitməyinə görə hədsiz sevincli idim.

Təzə evimiz, mənim çox xoşuma gəlirdi. Ona görə yox ki, bura əvvəlki evimizdən də rahat və geniş idi. Yox ! Sadəcə mənə << Doğma >> olan insanlardan bir qədər uzaqlaşmışdım, anam daha o sabunlu sulardan, qonşuların istehzalı nəzərlərindən usanmayacaqdı. Qıyası bu ev məsələsi, məni çox sevindirirdi və yeni həyat haqqında geniş mülahizələrə rast gəlməyim üçün, bir qədər sakit atmosfərə düşdüyüm üçün, əla əhvalda idim.

Bütün bu olanlar, mənə və ümumilikdə ailəmizə qarşı olan, qeyri insani hərəkətlər, onların bizə qarşı kin bəsləməklərinin səbəbini, öyrənməyə çalışsam da, heç bir tutarlı qənaətə gələ bilmədim və vaxt ötdükcə də hər şeyi unutmağa çalışdım. Təzə köçdüyümüz ev, demək olar ki, əvvəlki evimizdən uzaqda deyildi, ayaqla gəzə - gəzə getsəydin (15 -

20) dəqiqəyə çatmaq olardı. Lakin içimdə olan, əzab və nifrət dolu uşaqlıq illərimin xatirələri qarşısında baş əymək məcburiyyətində olduğum üçün, bu 15 -20 dəqiqəlik yol fərqi, mənə 25 – 30 illik yol kimi görünürdü və mən bu yolu qət etmək istəmirdim. Demək olar ki, yaxınlar tərəfindən edilən bu cür hərəkətlərə dözmək, yersiz və lüzumsuz görünə bilər, ancaq mən yenə də onları bağışlamaq və hər şeyi təzədən başlamaq istəyi ilə yaşamaq istəyirdim. Bu istək, məni rahat buraxmasa da, onlara qarşı nifrət və soyuq münasibət, demək olar ki, məni heç vaxt tərk etməmişdi. Mən bunları, yaş ötdükcə daha aydın hiss etməyə başladım və bu mənim ürəyimdə kök atmış qərribə bir, elmə məlum olmayan bitki kimi, getdikcə böyüyürdü.

Hə.... Bitki demişkən. Söhbət açdığım o tut ağacını görmək istəyirdim, son zamanlar onun üçün darıxmışdım. Ancaq tut ağacını görmək üçün, o həyətə getməli idim, onu görmək üçün, illər öncə çəkdiyim uşaqlıq əzablarını xatırlamalı olacaqdım. Sanki hər şey yenidən başlayacaqmış kimi, özümü çarəsiz hiss etdim. Bu nifrət, bu ikrah hissi qarşısında, tut ağacını görmək həvəsim daha güclü, daha qüvvətli, daha insanı bir duyğu kimi, məni narahat edirdi. Nə isə bu vəziyyət bir xeyli davam etdi, ora getmək üçün tutarlı bəhanə və tutarlı bir səbəb axtarırdım. Amma necə ?

Beynimdə cürbəcür fikirlər canlandırmağa başladım, hər şeyi götür qoy etməyə çalışdım. Onsuz da mən ora getsəydim, məni qapıdan qovası deyildilər, hətta orada – burada eşidirdirdim ki, məni yaman tərifləyirlərmiş, guya ki, mənim uğurlu gələcəyimə inanırlarmış. Hmmm.. Bu bir qədər gülməli gəlirdi, hələ düzəldiklərimin sınımış şəkildəki vəziyyətini yadıma salanda, bu sözlər məni sıxırdı, süni gülüşə bənzəyirdi. Əmim oğlanları bizə gəlirdi, söhbət edir, əylənirdik. Lakin bu gəlişləri zamanı, mən heç də ürəkdən sevinmirdim. Bilirəm ! Deyəcəksiniz ki, << Bunların hamısı uşaqlıqda olub keçib, unut getsin, yadımdan çıxart . Uşaqlıqdır da ... >> Düzünə qalsa, köhnə həyətdə mənə qarşı olanların hamısını unutmuşam, heç kin də saxlamıram. Ancaq onların anama qarşı etdikləri haqsızlıqları, hər dəfə onu ağılatdıqlarını (O, heç bu barədə atama da deməzdi) və digər faktları unutmamışdım və ölənə qədər də unutmuyacaqdım. Bu məndə yaranan psixi bir hadisə kimi beynimdə asılmışdı və hər hərəkətimdə, mənim yanımda gəzirdi.

Hadisələr beləcə davam etdi, əmim oğlanlarından birinin ad gününə getmək məcburiyyətində qaldım və anam da getməyimi təkidlə bildirdi. Hər halda o çox nəcib ürəkli qadın idi və mən bunları anam olduğu üçün söyləmirəm, həqiqət budur. Və mən ürəksiz bir şəkildə, köhnə əzablarımın məskəni olan, o köhnə məhləməzə getdim, ürəyim istəməsə də orada iştirak etməli oldum. Söhbət ad günündən getmirdi, söhbət mənim tut ağacını görmək və onun biz köçdükdən sonrakı vəziyyəti ilə yaxından tanış olmağımdan gedirdi. Və mən şübhələrimdə yanılmadığımı şahidi oldum, ağac qurumuşdu. Sanki illər öncə yaşıl budaqlarından yelləncək asdığı ağac o deyildi, ağladığım zaman yaşıl budaqlarında gizlənib, ürəyimin sirli dərini onunla bölüşdüyüm ağac, o deyildi. Mənzərə məni kədərləndirdi, gördüklərim qarşısında susub qalmışdım, hər şeyin belə dəyişəcəyini ümid etmirdim. Hər şey dəyişmişdi, özü də mənfiyə doğru dəyişmişdi. Elə bil bu illər ərzində mənim uşaqlıq xatirələrimə, göz yaşlarıma baxan ağac, mən böyüdükcə o balacalaşırdı, balacalaşırdı. O qədər balacalaşmışdı ki, hətta məndən də balaca idi. Bəli – bəli məndən də balacalaşmışdı, o indi mənim qurşağımdan ancaq olardı və bu zaman çərçivəsi daxilində, hər şeyin dəyişəcəyini bilirdim, ancaq tut ağacının yox....

Nə isə ad günü yaxşı keçdi və mənim oradakı iştirakım da hamı tərəfindən yaxşı qarşılandı. Bu çox təbii idi. Axı kim ad günündə savadlı və həm də ki, imkanlı birisinin iştirakını istəməzdi. Düzdür, mən özümü imkanlı insan hesab edirdim, ancaq uşaqlıq illərimin kasıblığını, gözüyaşlı günlərimi, daimə ürəyimdə gəzdirdim və bu gəzinti, ölnə qədər davam edəcəkdi...

Həm də ki, ad günü məsələsi, mənim üçün elə də, yaxınım şən gününə toplaşmağım anlamına gəlməyən bir düşüncə idi, nə pis nə yaxşı olmağından asılı olmayan bir düşüncə. Həyatdır və mən də bu həyatda yaşayan bir çoxları kimi, istədim istəmədim, reallıqlarla barışmalı olmağa məcbur olan 25 yaşlı gənc bir oğlan idim.

Uşaqlıqdan qalan yadigar isə, anamın göz yaşları içində məni döyməsi, (O zaman anamla mənim göz yaşlarımız bir – birinə qarışardı) və bir də o tut ağacı idi. Yox – yox sadəcə tut ağacı idi. Mən bu reallıqlarla barışmalı olmağımla, razılaşa bilmirəm və inanmıram ki, elə bir vaxt gəlsin ki, mən barışım. Hər halda həyat belədir, o insana çox şeylə barışmağı tələb edir. İndi oturub fikirləşirəm ki, uşaqlığımda çox şeyi anlamamışam, nələrə qadir olduğumu, nə istədiyimi və ümumiyyətlə böyüdüyüm zaman kim olacağımı bilmirdim. Həqiqətən də həyat çox keşməkeşli anlarla, bəlkə də illərlə dolu olan, bir qaba bənzəyir. Kimində doludur, kimində isə, boş. Ancaq mən bu qabın boş tərəfi ilə qarşılaşdım və bilmirəm ki, bu boşluğa sevinim, yoxsa kədərlənim. Hər halda həyatdır, belə şeylər də olur.

Bir şeyi unuda bilmirəm ki, (Bu mənim həyatımda olan, bəlkədə ən kədərli notlarla yadda qalan hadisələrdənmi deyim, xatirələrdənmi deyim, biridir) uşaqlıq illərimdən yadda qalan hadisələrdən, niyə məhz tut ağacının xatirəsi mənə əzizdir. Bəlkə də o idi insanları başa düşən, bəlkə o idi mənim ağladığım zaman, ağlayan. Bilmirəm ! Bircə onu bilirəm ki, o ağac mənim həyat hekayəmin əsasını təşkil etmişdi. İndi o tut ağacı yoxdur, onu kəsib atdılar, heç bilmirəm onu hara tulladılar. Ancaq insanın bir canlı aləmə qarşı belə amansız olmasını görəndə və eşidəndə, çox təsirlənirəm, əlimdə olsa idi ..... Nə isə insan ali varlıq olmaqla yanaşı, çox nankordur. Heç bir canlıda olmayan xüsusiyyətlərdən, tanrının ən böyük bəxşindən, yəni şürdən, dərrakədən və ağıldan asılı olmayaraq yaşayan insanlar, həyatda əşyadan fərqli deyillər. Mən uşaqlığımda böyük xatirələrini itirdim, hər dəfəsində lənətə gəlmiş köhnə evimizi << Yad edəndə >> nədənsə ilk növbədə o tut ağacının yaşıl budaqları, sərin küləklə dalğalanan yelləncəyim, anamın məni döydüyü zaman, əzəmətli budaqlarında gizlənilib, hönkür – hönkür ağladığım çağlar, yadıma düşür. İndi mən böyümüşəm, həyatımda çox da olmasa, müəyyən təcrübə qazanmışam. Ancaq o ağac artıq yoxdur, o illərin kədərinə, insan oğlunun alçaqlığına tab gətirə bilməyib, sonsuzluğa çəkilib, gözdən itdi. Bəlkə məni dəli hesab edəcəksiniz, mənim nəyi qoyub nəyi axtardığımı düşünəcəksiniz, ancaq hər şey həyatın kiçik zərrəciklərindən yaranıb, böyük bir kainata çevrilib. Həyatımızın özü belə kiçik hissəciklərdən təşkil olunaraq, böyük bir dünyamızın və sonsuz kainatımızın mövcud olmasına gətirib çıxarıb. Mən də sən də, o da bu həyatın çox kiçik bir hissəsiyik.

Sonuncu dəfə köhnə evimizə gedəndə, çox təsirlənmişdim və evə qayıdanda özümü güclə saxlasam da, gözlərimdən yaş axmağa başladı. Bilmirəm niyə, ancaq bu yaş evimizin xatirələri ilə ələqəli deyildi, onsuz da o evdən mənə əziz olan heç nə yox idi.

Bu göz yaşları, tut ağacının yoxluğu ilə nağlı idi, mən onu öz yerində belə görmədim, onun ucaldığı yerə, nə bilim.....

Hə onun ucaldığı yerə kafel - metlaqmı deyirlər, betonmu deyirlər, bax ondan düzmüşdülər. Elə bil heç orada ağac deyilən şey yox imiş. Mənə təsir edən bir tək şey var idi ki, o da bir insanın çıxıb << Bu ağacı niyə kəsmisiniz ? Axı o yaşıllıqdır, gözəllikdir, havadır, nəfəsdir, uşaqlarımızın sağlam gələcəyidir, nəvələrimizin uğurlu sabahıdır və ən əsası o bir həyatdır >> deməməsidir. Biz uçurauma gedirik, özü də elə bir uçuruma ki, heç kəs bizə kömək edə bilməyəcək.

Həəə deyəsən çox danışdım, uşaqlığımdan başlayıb, sonumuzda qurtardım, nə bilim ondan başlayıb, bunda qurtardım. Yenə də deyirəm ki, mənim ən gözəl uşaqlıq illərim, o tut ağacının yaşıl budaqları arasında keçib, şirin ağ tutlarını yeyə - yeyə böyümüşəm, ancaq gözü yaşlı.

28.04.2011

Maşayev Şahin